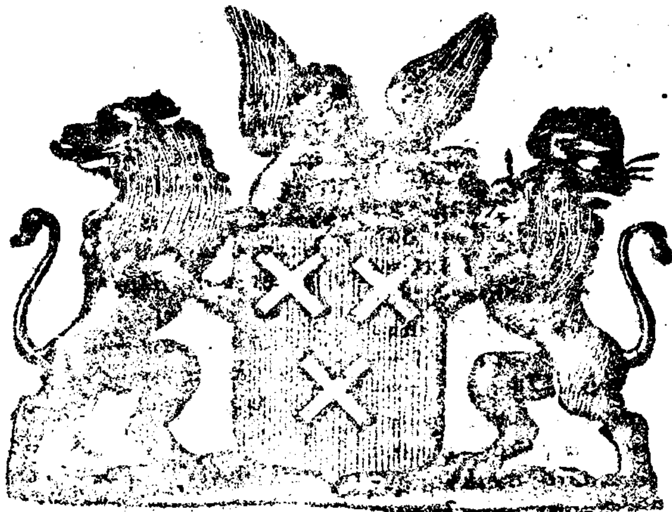
N°. 183. 1834

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag en Maandag 3 en 4 Augustus.



LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — In de zitting der belgische afgevaardigden van gisteren heeft de minister *Rogier* het lang beloofd ontwerp van wet op het publiek onderwijs aan de kamer aangeboden. Er werd besloten hetzelve ter onderzoek naar de sectien te zenden, en het ontwerp met de motieven te doen drukken en ronddeelen.

— Volgens de brusselsche bladen zou de engelsche gezant in Belgie, sir *Robert Adair*, eerlang zijnen post en Belgie verlaten.

— De *Courrier* vermeldt, dat de officieren der gemobiliseerde burgerwacht ontslagen zijn geworden.

— Het brusselsch blad *l'Eclair* hield gisteren het uittreksel eener zoogenaamde parijsche correspondentie, waarin uit Madrid gemeld werd, dat de koningin-regentes bij de opening des cortes zou gezegd hebben, dat de middelen niet voldoende waren voor de betaling der interessen, en diensvolgens de minister van finantien deswege eene wet zou aanbieden. Dit gerucht, dat ook te Antwerpen geloopen heeft, werd echter algemeen voor eene beursspeculatie gehouden, daar ook nog heden gedachte openingsaanspraak niet ontvangen is. Te Brussel werden de perpetuelen gisteren verhandeld tegen 58¾, ¼, ½; te Antwerpen tegen 59¾ à ¼; 3pCt. 40½; Cortes 35; Uitgestelde 16⅝.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 30sten Julij.

De openbare vermakelijkheden waarmede men gisteren het volk, ter viering van de revolutie-dagen, heeft bezig gehouden, zijn zonder eenige stoornis afgeloopen. Eene ontelbare menigte vergastte zich aan de vertooningen die zoo in de schouwburgen, als in de Champs Elyzées gratis werden gegeven, terwijl de dag besloten werd door een concert in den tuin der Tuilerien en met een groot vuurwerk op de Seine.

— Het vertrek des Konings naar de Zuidelijke departementen is, zoo men zegt, op den 5den der volgende maand bepaald.

— Van Toulon schrijft men, dat het aldaar vereenigd eskader bevel gekregen heeft om zich tegen morgen, den 31sten dezer, gereed te houden om zee te kiezen. Men was dus ijverig bezig om allerlei mondbehoeften aan boord te brengen, en de equipagien voltallig te maken. Onmiddellijk na het vertrek dezer vloot, zouden er andere vaartuigen, en onder deze de linieschepen *de Montebello en Scipio*, worden uitgerust, om des noodig dezelfde bestemming te volgen.

— Van de Spaansche grenzen heeft het gouvernement, onder dagteekening van den 28sten dezer de volgende telegrafische depeche ontvangen:

» Don *Carlos* is gisteren te Lesaca, digt bij onze grenzen aangekomen. *Zavala* bevindt zich aan het hoofd der insurgenten van Biscaye te Oyarzum; *Jaureguy* trekt derwaarts om hem aan te tasten.

» *Rodil* houdt zich in de Borunda op, en tracht *Zumala Carreguy*, die te Lecumberri is gevestigd, in te sluiten. Welligt zal er morgen iets beslissends voorvallen; tot nu zijn de partijen niet handgemeen geworden."

Het *Journal des Débats* tracht uit deze berigten af te leiden, dat de insurgenten op nieuw eene rugwaartsche beweging hebben gemaakt, en zich thans in de vallei van Bastan, als in hunne laatste schuilplaats zullen trachten te verdedigen. Alle hoop op eenen gewenschten uitslag zijner roekelooze onderneming is alzoo, volgens het ministerieel blad, voor don *Carlos* verloren, ofschoon hetzelve erkend, dat de strijd, door de moeijelijkheid van het terrein, nog lang kan worden volgehouden.

Voorts heeft het gouvernement nog eene depeche van Madrid van den avond van den 24sten ontvangen, vermeldende, dat de koningin-regentes des middags ten één ure in persoon de vergadering der cortes heeft geopend, en dat de rust bij die gelegenheid niet werd gestoord.

In de dagbladen en bijzondere berigten tot den 23sten, vindt men hoofdzakelijk het volgende:

« Het gouvernement heeft eindelijk den 20sten gestrenge maatregelen genomen, om dergelijke wanorden, als die welke de hoofdstad twee dagen te voren verontrustten, voor te komen, en daar de meerderheid der bevolking op alle wijzen haren afkeer van die moordtooneelen te kennen gaf, is aan de oproermakers den moed ontzonken. Alle de beambten, zoo burgerlijke als militaire, die zich niet behoorlijk van hunnen pligt hebben gekweten, zijn ontzet geworden. De graaf van *St. Martin*, de gewezen kapitein-generaal van Nieuw-Kastilien, is op bijzonderen last der koningin-regentes voor eenen krijgsraad geroepen, om van zijn gehouden gedrag verantwoording af te leggen, en intusschen door den hertog *de Castro Torreno* in zijne functien vervangen. De opper-intendant van politie, de civile gouverneur der hoofdstad en de corregidor zijn in hunne ambten geschorst, en derzelver waarneming tijdelijk aan den graaf *de Villa Hermosa*, don *Jose Galdiano* en don *Mariano Milla* opgedragen.

De officieren der stedelijke wacht hebben een adres aan de koningin aangeboden, waarin zij van de grootste gehechtheid aan het tegenwoordig bestuur de verzekering geven, en tevens verzoeken, dat diegenen hunner medeburgers, die aan de jongste wanorden hebben deel genomen, zouden worden ontslagen.

» De voorloopige bijeenkomsten der cortes zijn zeer naar wensch uitgevallen, daar de meerderheid in de beste overeenstemming met het bestuur scheen te willen handelen. Door de kamer van afgevaardigden werd de heer *Posadas* voorloopig tot president benoemd. Bij een dekreet van den 17den, is het voorzitterschap in de kamer der Proceres aan den kapitein-generaal *Castanos*, markies van Baylen, opgedragen.

» Op den 21sten heeft zich te Madrid voor 't eerst het gerucht verspreid, dat don *Carlos* zich op nieuw aan het hoofd der insurgenten had gesteld. Twee dagen later scheen men daarvan de zekerheid te hebben verkregen, doch maakte deze tijding bij het algemeen weinig indruk.

» De cholera woedde nog immer hevig, echter meende men, dat dezelve reeds haar grootste hoogte had bereikt.

— Heden (30 *Julij*) waren genoteerd: 5 pCt. kont. 105,80; op tijd 105,65; 3 pCt. kont. en op tijd 75,60; Nap. renten kont. 92,80; op tijd 93; Sp. perpet. 57½ kont.; 57¼ op tijd; 3 pCt. kont. en op tijd 38¼; Cortes 35.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 2den Augustus.

Heden wordt op de gebruikelijke wijze, met het uitsteken van vlaggen en het houden eener groote parade, de 17de verjaardag gevierd van Z. K. H. Prins *Alexander*, tweeden Zoon van Z. K. H. [illegible]

— Bij besluit van Z. M. is benoemd tot burgemeester der gemeente Steenbergen, de heer *J. Paschalius van Stapele*.

— In de Amsterdamsche Stads-courant van gisteren wordt het stellig berigt gegeven, dat de opening der inschrijvingen tot deelneming in den aan te leggen spoorweg van Amsterdam naar Keulen nu bepaaldelijk vastgesteld is op den 21sten augustus aanstaande en wel gelijktijdig te Amsterdam bij de Notarissen *Commelin* en *Weiland*, en te Keulen bij de bankiershuizen *J. H. Stein* en *A. Schaafhausen*. Voorts deelt de gemelde Courant het plan mede en de voorwaarden van deelneming in eene naamlooze maatschappij tot daarstelling van evengemelden ijzeren spoorweg op den voet van de ontworpen statuten, welke aan de goedkeuring des Konings zullen worden onderworpen. Volgens dezelve zal het kapitaal der maatschappij groot zijn twaalf millioenen gulden, verdeeld in 12,000 aandeelen ieder van 1000 gulden; zoodra echter de inteekening acht millioenen bedraagt, zal de maatschappij gerekend worden te bestaan en hare werkzaamheden aanvangen. De aandeelen zullen in blanco zijn. De stortingen zullen achtervolgelijk in negen termijnen plaats hebben; de eerste veertien dagen na het sluiten der inschrijving; de tweede zes maanden later; de overige van drie tot drie maanden. Overigens is een *berigt wegens den spoorweg*, geschreven door den kundigen ontwerper der onderneming, den heere luitenant-kolonel *W. A. Bake*, waarachter tevens opgenomen zijn *de statuten der ijzeren spoorweg-maatschappij, gevestigd te Amsterdam*, verkrijgbaar gesteld bij den boekhandelaar *A. Zweesaardt* aldaar. Uit dit berigt blijkt, dat de oorspronkelijke commisse, die zich heeft vereenigd om den heer *Bake* in deszelfs voorbereidende onderzoekingen bij te staan, bestaan heeft uit de heeren *W. Willink* Jr., *D. Borski*, *G. Bunge* en Mr. *F. A. van Hall*, welke commissie sedert, tot het ontwerpen der statuten, en der verschillende punten van concessie en voorwaarden van ons gouvernement en van het pruissische, en voorts tot verdere voorbereidende werkzaamheden, is vermeerderd geworden met de heeren *P. Hartsen*, *J. J. Luden*, *C. Alewijn*, *H. A. van Karnebeek* en *J. J. Rochussen*.

— Gepasseerden dingsdag namiddag is, bij een zwaar onweder, in eenige gemeenten van den Alblasserwaard, inzonderheid te Giessendam, Wijngaarden, Hofwegen en Bleskensgraaf, zulke zware hagel gevallen als iemand geheugt aldaar immer gezien te hebben; er waren steenen onder ter grootte van een hoender-ei en te Hofwegen moeten er zelfs gevonden zijn ter grootte van een eenden-ei. Behalve andere schade heeft de hennip veel geleden. Twee koeijen, eene onder Giessendam en eene onder Oud-Alblas, zijn door den bliksem in het veld doodgeslagen.

— De Thermometer van *Fahrenheit* aan het Stads-Waterkantoor te Amsterdam teekende den 31sten des morgens ten 5 ure 71 graden; —

6 ure 74 gr.; - 7 ure 76 gr.; - 8 ure 77 gr.; - 9 ure 77 gr.; - 10 ure 79 gr.; - 11 ure 80 gr.; - 12 ure 82 gr.; - des middags 1 ure 83 gr.; - 2 uur 84 gr.; - 3½ ure 85 gr.

Blijkens het thans aan de belgische kamer gedaan rapport der centrale sectie, over het oorlogsbudget bedroeg het effectief van het belgische leger in den loop der maand Januarij ll., volgens de regeling van het budget, omtrent 40 à 42,000 man, werd hetzelve in den loop der maand April, ten gevolge der moeijelijkheden in het Luxemburgsche [illegible] der gevraagde credieten, achtervolgelijk vermeerderd, zoodat het den 1sten Junij tot op 68,159 man geklommen was. Sedert echter was dit getal weder verminderd en bedroeg thans het geheele effectief der militaire magt 59,174 man, terwijl 58,063 man met tijdelijk verlof waren of in reserve stonden. Op den tijd van de gebeurtenissen in het Luxemburgsche, in de maand Maart, terugkomende, wordt voorts in het rapport de opmerking gemaakt, dat van het effectief van 42,000 man in Januarij hoogstens 35,000 man onder de wapenen konden gerekend worden, waarvan zich nog 11,000 aan den anderen Schelde-oever bevonden en 6000 naar het Luxemburgsche marcheerden, zoodat er 17,000 overbleven om eenen onverwachten vijandelijken aanval te keeren, welke, had hij [illegible] plaats gehad, aan het staatkundig bestaan van België [illegible] zoogenaamde onafhankelijkheid, naar 't bestuur dit zelf erkennen moest, spoedig een einde zou gemaakt hebben. In het voormeld rapport der centrale sectie wordt voorts sterk geklaagd over misbruiken in de promotien, en op de noodzakelijkheid van wettelijke bepalingen deswege aangedrongen; niet minder had zij klagten in te brengen over de organisatie van het korps stafofficieren en vooral met leedwezen opgemerkt, dat men in geval van examen, zeer streng ten aanzien van inboorlingen was, en omtrent vreemdelingen daarentegen zeer toegevend. Ook omtrent het personeel en de organisatie van het oorlogsbureau had de centrale sectie vele aanmerkingen te maken.

Het *Journal de la Haye* bevat, onder het opschrift, *een enkel woord over de staatkunde*, eenige beschouwingen over het tegenwoordig oogenblik, waarin de moeijelijkheid wordt geschetst, om ten huidigen dage, betrekkelijk de staatkunde, iets te voorspellen, of ten minste alle onverwachts opkomende verwikkelingen te berekenen, welke zich sinds verscheidene jaren, nopens het groote Europesche tooneelspel, op doen. Dagelijks, zegt het, ziet men zulke buitengewone, geheel onverwachte gebeurtenissen plaats vinden, welke zoo zeer in strijd zijn met de beginselen van orde, van voorzigtigheid en van billijkheid, die sinds eeuwen waren gevestigd, dat het iemand, die eenigen tijd buiten den loop der zaken geplaatst is, ter naauwernood mogelijk is, om zich uit het doolhof te redden, waarin hij zich eensklaps geplaatst ziet. » En intusschen," gaat het *Journal* voort, » indien men, oplettend de tegenstrijdige daadzaken nagaat, welke zich onafgebroken aan onze oogen voor doen, zal men *eene algemeene strekking naar eenen beteren staat, naar eene gelukkige vastheid*, opmerken, waarvan de grondslagen niet in de tegenwoordige staatsgesteldheid van verschillende Europesche gouvernementen worden opgemerkt. Men kan derhalve zeggen, dat, ondanks deze, de staatkundige maatschappij, te midden der onrust, waardoor dezelve is in beweging gebragt, tot eenen staat van rust en welvaart terugkeert, waartoe zij de noodzakelijke behoefte gevoelt."

Het *Journal* meent, dat ook naar het beginsel van de volkssouvereiniteit, door sommigen voorgestaan, eene tusschenkomst in de zaken van Spanje ondoelmatig zijn zoude, omdat de stemme des volks, of van de meerderheid, eerst na eenen strijd zal kunnen blijken, en deze alsdan geene ondersteuning meer zal behoeven, ja dezelve niet geregtvaardigd zoude kunnen worden; terwijl, indien men de minderheid zou voorstaan, het beginsel zou omverstooten, dat door die voorstanders der volkssouvereiniteit zelve is gevestigd, en men zou de regten des volks en der vorsten schenden, en dwingelandij over volken en koningen uitoefenen. Uit dien hoofde ziet het *Journal* niet in, waarom sommigen zich als scheidsmannen over het schier-eiland opwerpen, en zegt het, dat het intusschen door dusdanige stelsels en begrippen is, dat men, sedert vier jaren, koningschappen heeft opgerigt en afgebroken, staten heeft verbrokkeld en daargesteld, verdragen heeft gesloten en verscheurd, staatsregelingen heeft vernietigd of opgelegd. » Nogmaals, aldus eindigt dit woord over de staatkunde, » de maatschappij houdt zich bezig om, wat het doel betreft, eene eenparige verbetering tot stand te brengen, maar slaat daartoe, wat de middelen betreft, soms eenen vreesachtigen of gewaagden weg in. Het bewind der minderheid is een tusschenbewind bij dat van het regt en den welstand der volken, en dergelijke tusschenregeringen beslaan geene weidsche plaats in de geschiedenis."

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten Julij.

» Naar men uit Berlijn verneemt, had het verhoor der aldaar in hechtenis genomen studenten tot nog toe weinig belangrijks opgeleverd, daar wel hunne deelneming gebleken is aan ongegronde politieke plannen, doch niet dat daarvan nog iets ten uitvoer was gebragt. Men verwachtte dan ook, dat de geëischte straffen verzacht en deze gevangenen, even als vroeger de uitgeweken Polen, voor eenige jaren naar Amerika gezonden zouden worden. Intusschen hebben er onlangs weder nieuwe arrestatiën onder de aldaar studerenden plaats gegrepen, en zijn hunne namen openlijk in het gebouw der universiteit, ter waarschuwing van anderen, aangekondigd.

Te Berlijn was berigt uit Petersburg ontvangen, dat H. K. H. de Kroonprinses van Pruissen van eene oogontsteking hersteld was, en benevens haren Gemaal tegen den 25sten Augustus te Koningsbergen werd terug verwacht.

Verder schrijft men uit Berlijn, dat graaf *Raczinski* als gezant naar Konstantinopel zou vertrekken, en dat, zoo de heer *von Liebermann* in die hoedanigheid Madrid verlaat, hij door den vrijheer *von Martens*, tegenwoordigen gezant bij de Porte, zal vervangen worden. Ook zou de heer *von Scholtz-Ascherade* weder in het korps diplomatiek komen, zoo sommigen meenen als gezant te Lissabon, doch is de graaf *von Lottum* voor het gezantschap naar 's Gravenhage bestemd, dan zou, of de heer *von Liebermann* of de vrijheer *von Martens* die waardigheid bij het hof van Napels bekleeden. Door de benoeming van den graaf *von Malzahn* bij het Weenerhof zal welligt de tegenwoordigheid van den graaf *Alvensleben* daar overtollig worden.

— Men schrijft uit Saksen, dat den 22sten julij in de omstreken van Planen een allergeweldigst, van wolkbreuk vergezeld onweder heeft gewoed, waardoor vele woningen zijn vernield of onder water gezet, maar, hetgeen betreurenswaardiger is, daarenboven ruim 20 personen het leven hebben verloren.

— De Beijersche en Wurtembergsche gezanten hebben op den 22 dezer, aan het Zwitsersch voorzittend kanton, eene nota overhandigd, waarbij zij, onder betuiging der tevredenheid hunner Hoven over het jongst genomen besluit, ten aanzien der vreemde uitgewekenen, op de uitvoering der destijds gegevene beloften aandringen. Intusschen meende men te Zurich, dat alle bezwaren over deze aangelegenheden door de goedkeuring van den landdag waren uit den weg geruimd, daar zelfs de tegenstrevende kantons het niet zouden wagen, zich tegen zulk eene beslissende meerderheid, als die welke met het voorzittend kanton instemde, te verzetten.

Eenige Duitsche uitgewekenen hebben den landdag een adres aangeboden, waarbij zij zich op hoogen toon over de maatregelen ten aanzien der vlugtelingen genomen, beklagen, eischende, dat men hun voor 't vervolg een veilig en ongestoord verblijf in Zwitserland zal waarborgen.

— Dom *Miguel* houdt zich bij voortduring te Genua op. Zijn langdurig verblijf aldaar heeft vooral te Rome, waar reeds alles voor zijne ontvangst in gereedheid werd gebragt, bevreemding verwekt. Men bragt zulks in verband de jongste besluiten van het Portugeesch regentschap, waarbij de kloosters werden afgeschaft, en de geestelijke goederen den staat toegeëigend, meenende dat deze besluiten het Roomsche hof eindelijk den ban over Don *Pedro* en zijne aanhangers zoude doen uitspreken, in welk geval het ongepast scheen dat Don *Miguel* zich juist op dat oogenblik te Rome bevond.

Te midden der woeligste tijdvakken, welke men beleeft, vindt men dikwerf eenige oogenblikken van rust, die gelegenheid verschaffen om van vroeger doorgestane vermoeijenissen te bekomen, en nieuwe krachten te vergaderen voor nog mogelijke voorvallen, waarin moed en kracht, beradenheid en wakkerheid bij uitnemendheid te stade komen. Die [illegible], tot eigen leering en behoud, tot versterking en bemoediging, is een pligtmatig en heilzaam besteden van dien kostelijken tijd. Dan vooral terug te wijzen op gebeurtenissen van vroegere leerrijke tijdsgewrichten, op belangrijke voorbeelden van beroemde mannen, en derzelver denk- en handelwijze zich te herinneren, willen wij gelooven, dat soms niet onnuttig of overbodig wezen zal. In zoodanige tijdelijke rust, het gevolg van langdurige inspanning, bevindt Nederland zich thans. Deelende in de algemeene onzekerheid, waarin Europa verkeert, of oorlog of vrede het einde der verwikkelingen wezen zal, rust het intusschen uit, maar met een waakzaam oog op al hetgeen rondom hetzelve voorvalt, en gereed om bij het andermaal dreigen van den nood kloekhartig wederom in de wapenen te staan. De in dit oogenblik nog gewapende inwoners van ons gezegend Vaderland, moeten dan bij het terugkeeren naar hunne haardsteden wel doordrongen zijn van de noodzakelijkheid der genomene algemeene maatregelen van verdediging; zij moeten de overtuiging met zich nemen, dat al hunne opofferingen gediend hebben, om 's lands behoudenisse te verzekeren, welke, zonder die aanwending van verdedigingsmiddelen in gevaar zoude hebben verkeerd, om voor altijd verloren te zijn gegaan. Zij moeten huiswaarts keeren, die moedige en trouwe verdedigers van het Vaderland, met het gevoel, dat alleen helden maken kan, dat zij eene goede zaak voorstaan, en dat zij verpligt zijn in eer en geweten die zaak te blijven dienen, al ware het dat 's lands wetten hen daartoe niet meer konden verpligten. Het valt niet te ontkennen, dat naar het algemeen in den tijd geuite gevoelen, er wel veel te zeggen valt, op de wijze, waarop aan sommigen boven anderen eervolle onderscheidingen zijn te beurt gevallen; iets 't geen zóó moeijelijk te vermijden valt; het is wel waar, dat de strenge maatregelen, waardoor bij de wet van 11 April 1827 de schutterijen gebragt worden onder het gebied van het Crimineel Wetboek voor het staande leger, veel stoffe hebben gegeven tot ernstige bedenkingen; dat de krijgsraden, wat derzelver zamenstelling en verpligtingen betreft, alsmede het tweeslachtig ambt van aanklager en verdediger in den persoon van den auditeur militair, tegelijk met het willekeurige en te gestrenge Wetboek, met verlangen doen uitzien, naar een verbeterd Wetboek en redelijker regtspleging; - maar men mag ook niet nalaten te erkennen, dat, in weerwil van al dat gebrekkige en verkeerde, 't geen in de tegenwoordige tijden niet *kon* worden weggenomen, gematigdheid en menschlievendheid en verlichte toepassing van de militaire wet op de schutterijen, veel van het gestrenge heeft weggenomen, dat de krijgsraden, met zooveel zachtheid mogelijk, en in aanmerking van het *radicaal* gebrekkige harer daarstelling, met voorzigtigheid en wijsheid de wet hebben getemperd, zooveel in haar vermogen was; dat de auditeuren militair nog al gelukkig gekozen zijn geweest, en met behoedzaamheid hunne moeijelijke betrekking hebben waargenomen

En dat de nu zoo duidelijk gebleken misvormdheid van het militaire Wetboek, aangenomen in de vergadering der Staten-Generaal van Julij 1814, (eene blijkbare vrucht van den toenmaligen toestand dezer landen, welke de naauwkeurige overweging van een zoo gewigtig werk als eene Crimineele militaire legislatie hoogst moeijelijk zoo niet bijna onmogelijk maakte;) - dat zeggen wij, die nu gebleken gebrekkigheid weldra zal worden hersteld, te gelijk met eene nieuwe organisatie voor het leger en de schutterijen, waarvan gewag gemaakt is eenigen tijd geleden, is een wensch, welke ook wij met de geheele natie koesteren en in verwezenlijking veranderd verwachten. (1).

Intusschen is het van onzen pligt, om te waarschuwen, dat men deze ongelegenheden niet te zwaar wegen doe, om er zich als voorwendsel of middel van te bedienen, om nalatig aan zijne verpligtingen zich te onttrekken, of anderen tot onttrekking daarvan te bewegen; veeleer moeten allen den prijs gevoelen en doen waardeeren van de orde, de gemoedelijke uitoefening van opgelegde diensten, en van al het goede dat er is uitgewerkt, niettegenstaande die menigvuldige gebreken, welke de liefde voor het Vaderland en het vertrouwen op het Hoofd van den Staat, en het besef van schuldige opoffering in het algemeen belang hebben weten te heelen. [illegible], om de aandacht daarop te doen vestigen, dat niet alleen wij, die [illegible] het dragen der wapenen riep, [illegible] moeten getroosten, maar dat de inwoners der vestingen, en de bewoners van het platteland in de grensprovincien veel hebben moeten verduren; al is het dat enkele bevelhebbers, gelijk vooral te dezer stede, de te vroeg overledene en algemeen geachte en betreurde WILDEMAN, deden roemen over hun zacht bestuur; en dat zware lasten door de ingezetenen zijn opgebragt geworden ter onderhouding, verpleging en voorziening op eene ruime wijze in al de behoeften van 's lands verdedigers; en dat zoo al de opofferingen onderscheiden waren, HET GEHEELE LAND DEELDE IN DEN ALGEMEENEN NOOD.

Dat wij het toch niet voorbijzien, dat alleen door eene gereede en gezamenlijke beoefening onzer onderscheidene verpligtingen, het algemeene welzijn kan bevorderd worden; dat, hoe na grenzende aan de volmaaktheid de instellingen van een land ook mogen wezen, er toch altijd miskenningen en bezwaren zullen blijven plaats vinden, welke wel verminderd maar niet altijd verhoed of geweerd kunnen worden; dat wij meer moeten letten op het doel, waartoe men werkzaam is, in stede van alleen ijverzuchtig te zijn op eigene dikwerf gewaande regten; dat er geene volmaakte eenheid kan bestaan, zonder gedeeltelijke opofferingen; moeder eener eendragt, zonder welke 's lands behoud onmogelijk is. Wij moeten ook bovendien handelen uit pligtbesef, uit gevoel van het regtvaardige onzer zaak, met het heilig en onuitdoofbaar vuur voor onafhankelijkheid, staatkundige vrijheid en eener geregeld gevestigde orde in de burgermaatschappij; en *niet* uit hoop op belooning. Daardoor zijn onze Vaderen groot geworden, daardoor zijn zij vereenigd gebleven; wij [illegible] in het spel gebragt zijn, om [illegible] te verdeelen; door dat gevoel geleid, [illegible] mannen getrouw aan de zaak des Vaderlands [illegible] hen te doen, miskennen, en [illegible] een spoorslag strekken, om den tot hiertoe met zoo veel moed en kracht volgehouden strijd voor orde, onafhankelijkheid en ware vrijheid ten einde toe te strijden, als wij ons de overwinning willen zien beschoren, als de bevestigende en heil aanbrengende bekrooning van dan alleen niet te dure opofferingen.

Wanneer wij dan gaan uitrusten, laten wij dan zien op het voortreffelijke en heerlijke van de uitkomst, welke [illegible] heeft voorbereid, en die niet falen zal het dierbare Vaderland tot vroegeren roem en welvaart op te voeren; en laten wij steeds gereed blijven, om de laatste hand aan het werk te slaan, als de tijd daartoe zal gekomen wezen en de roepstem daartoe zal gehoord worden; vertrouwende, en overtuigd, dat wij den zegen op onze pogingen zullen neergedaald zien, en wij met onzen onsterfelijken WILLEM DEN ZWIJGER eerbiediglijk erkennen mogen: » *la gloire est à donner à DIEU,* » *qui a préservé en cest harage ces Pays, comme ne fais doubtes* » *qu'il fera encores.*" (2).

B.

(1) Men meent te mogen verwachten, dat de betrekkingen van den Hoogleeraar VAN ASSEN tot den krijgsraad te velde, welke aan dezen menigvuldige gelegenheid zullen gegeven hebben tot het opmerken van al het gebrekkige, tegenstrijdige, en te gestrenge van het Crimineele Wetboek, en van de ondoelmatige inrigting der krijgsraden en over het wanstaltige der regtspleging, door het Hoog Bestuur zullen benuttigd worden met het doel, om een gewijzigd ontwerp van het Wetboek aan deszelfs goedkeuring te onderwerpen.

(2) Antwoord des Prinsen van Oranje aan de Gedeputeerden der Bondgenooten te Utrecht; 29 September 1579.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — Men verneemt thans eenige bijzonderheden omtrent het door THORWALDSEN te vervaardigen gedenkteeken voor GUTTENBERG te *Maynz*. Het voetstuk zal versierd zijn met basreliefs, waarvan het eene zal voorstellen GUTTENBERG wijzende aan FAUST de beweegbare letters, welke hij heeft uitgevonden; een tweede zal voorstellen de eerste drukpers door hem en zijne twee medgenooten daargesteld, een derde de uitdeeling van den eersten Bijbel aan het volk. Onder aan het eerste basrelief zullen de woorden uit *Genesis* geplaatst worden: » God sprak, er zij licht en er was licht." — De volgende *Uitnoodiging tot het bijwonen der vereeniging van Duitsche Natuur-onderzoekers en Geneeskundigen, gedagteekend Stuttgart den 9 Julij 1834*, is openbaar gemaakt: » Met toestemming van Z. M. den » koning zal de twaalfde Vereeniging der Natuuronderzoekers en Genees» kundigen van *Duitschland* dit jaar te *Stuttgart* plaats hebben. Ingevolge § 9 der Statuten zal de eerste zitting den 8 September en wel met » opene deuren gehouden worden. Volgens § 3, 4 en 7 der Statuten » wordt ieder schrijver in het vak der Natuurwetenschappen en Genees» kunde als lid beschouwd. De leden bij de Vergadering tegenwoordig » hebben uitsluitend het regt van stemming. Volgens § 1 heeft iedereen » toegang, die zich wetenschappelijk met Natuur- en Geneeskunde bezig » houdt. De bestuurders dezer vereeniging brengen, met hunne vriende» lijkste uitnoodiging, vooreerst de volgende maatregelen ter kennisse van » de buitenlandsche deelnemers. Om de bezigtiging van hetgeen in het » land, op den weg naar *Stuttgart*, merkwaardig zou kunnen geacht » worden, gemakkelijk te maken, wordt er een Wegwijzer, volgens de » straatwegen vervaardigd, als bijlage gevoegd bij de *Allgemeine Zeitung* [dezelve is onder n°. 289 der Buitengewone Bijlagen, gevoegd bij n°. 204 der Allg. Zeit. van 23 Julij], en bij de aankomst te *Stuttgart* zal aan de » buitenlandsche deelnemers de Beschrijving der stad zelve en der omstre» ken met eene geognostische kaart enz. van wege de stedelijke Regering » overhandigd worden. De buitenlandsche deelnemers worden verzocht, » zich terstond bij hunne aankomst, aan te melden aan het nieuwe kan» selarij-gebouw (*Königsstrasse n°. 46*), 't welk voor de Zittingen der » afdeelingen bestemd is. Aldaar zullen hun de noodige mededeelingen » gedaan en eene lijst vertoond worden der beschikbare woningen, tenzij » zij mogten verkiezen hun verlangen daaromtrent, met het berigt hunner » deelneming, waarom zoo mogelijk voor het einde van Augustus verzocht » wordt, vooruit aan de bestuurders kenbaar te maken, onder het adres » van den ondergeteekenden, die, op verzoek van den eerst-verkozen Be» stuurder, den Staatsraad VON KIELMAYER, de met het Bestuur verbon» dene bezigheden en verpligtingen, tot aan de werkelijke opening der » vereeniging heeft op zich genomen. Professor Dr. JÄGER, *als tweede* » *verkozene Bestuurder.*" — Twee Duitsche Geneesheeren, de Heeren BUNSEN en BERTHOLD, hebben na eene reeks van proeven op dieren te hebben genomen, de ontdekking gedaan, dat het ijzer-zuur (oxyde de fer) een tegengift tegen het ratten-kruid bevat. Daar men tot heden geen middel kende om met goed gevolg de werking van het ratten-kruid te bestrijden, en het ijzerzuur voor het menschelijk organismus onschadelijk is, zoo zullen de geleerden het berigt dezer ontdekking voorzeker met genoegen vernemen.

ITALIË. — In *Lombardije* beijvert men zich om de nagedachtenis te vereeren der Geleerden, die dit land in de 18de eeuw opgeluisterd hebben. De gallerijen der Universiteit van *Brera* zijn versierd met gedenkteekenen voor BECCARIA, voor MONTI, voor LONGHI en andere beroemde mannen. De Regering van *Como* heeft thans ook besloten, om op de groote markt dier stad een kolossaal standbeeld op te rigten van den grooten natuurkundige ALEXANDER DE VOLTA. Te *Rome* is een nieuw tijdschrift aan de fraaije kunsten gewijd uitgekomen, onder den titel van *de Italiaansche Bij* (*Ape Italiana; delle belle arti*), met gegraveerde prenten, welke met veel zorg bewerkt zijn. De meest bekende mannen van letteren, als CAMUNCCINI, VISCONTI, PUNGELONI en anderen, staan aan het hoofd van dit werk.

ENGELAND. — Het standbeeld ter gedachtenis van CANNING is den 18 dezer in de Abtdij van *Westminster* opgerigt. Het is een voortbrengsel van de beitel van CHANTREY, en is bekostigd door eene inschrijving. — Men heeft eene uitgave te wachten van Gedenkschriften der voor eenige maanden overledene, [illegible] HANNAH MORE. In dezelve zullen brieven voorkomen van vele bekende personen.

FRANKRIJK. — De Akademie der Opschriften en Fraaije Letteren in het verleden jaar eene prijsvraag hebbende uitgeschreven, ten onderwerp hebbende eene Geschiedenis der Christelijke Bouwkunst in *Frankrijk* en *Italië*, van den tijd van CONSTANTYN tot aan de 14de eeuw, zoo is deze prijs thans behaald door den Heer ALBERT LENOIR. — Een schilderstuk, 't welk men voorgeeft van REMBRANDT te zijn, is te *Douai* verkocht voor 1500 fr. door een liefhebber te *Parijs*, die het weder voor 4000 fr. verkocht heeft aan een liefhebber uit *Londen*. — In de zitting van de Akademie der Wetenschappen te *Parijs* van den 21 dezer, heeft de Heer KLAPROTH zijne nasporingen bekend gemaakt omtrent de uitvinding van het kompas. De aanleiding tot deze onderzoekingen was gegeven door eene vraag van den beroemden VON HUMBOLDT, die KLAPROTH verzocht had, hem te willen inlichten omtrent het tijdstip, waarop de *Chinezen* bekend waren geworden met de polariteit van den zeilsteen, en zich hadden begonnen te bedienen van het kompas. De onderzoekingen van den geleerden KLAPROTH komen hoofdzakelijk hierop neder: ofschoon de ouden de eigenschap van den zeilsteen, welke men polariteit noemt, niet gekend hebben, vindt men echter bij een schrijver, die ten tijde van Keizer THEODOSIUS leefde (MARCELLUS EMPIRICUS) eenige oppervlakkige denkbeelden, omtrent de eigenschap, welke de zeilsteen heeft van het met denzelve bestreken ijzer aan de eene zijde aan te trekken aan de andere af te stooten. De naam van den zeilsteen heet, even als in het Fransch *aimant*, in het Chineesch tchsu-chy, 't geen beteekent *steen die bemint of aantrekt*. Hij heet ook *hie-thy-chy*, 't welk beteekent, *steen die zich met het ijzer verbindt*. De oudste benaming van het kompas in *Europa*, schijnt geweest te zijn *amanière*, welke men vindt in een hekeldicht van GUYOT DE PROVINS, getiteld *la Bible*, 't welk dagteekent van het jaar 1190. KLAPROTH meent dat de Fransche benaming *boussole* van het Arabische *moussala* komt, 't welk eene pijl of werpspies beteekent. In *China* is het kompas bekend onder den naam van *tchi-nan*, 't geen beteekent, *Wijzer van het Zuiden*. De aangehaalde plaats van GUYOT DE PROVINS bevat de eerste duidelijke blijken van het gebruik van het kompas in *Europa*. Het is waarschijnlijk dat de Europeanen het ten tijde der kruistogten hebben leeren kennen bij de Arabieren, die het, wederom door hunne scheepvaart in den Indischen Oceaan van de Chinezen hadden leeren kennen. In *China* vindt men de eerste melding van de wijze om ijzer met zeilsteen te bestrijken in het Woordenboek *Chouewen*, 't welk van het jaar 121 van onze tijdrekening is. Onder de dynastie van TSIN, welke de jaren 265 tot 419 bevat, kende men de eigenschap van de naald, welke met de magneet bestreken is, om het Noorden en het Zuiden aan te wijzen. Maar van het eigenlijke kompas dagteekent de oudste beschrijving van de jaren 1111 tot 1117. Dit kompas bestond in eene naald drijvende op het water door middel van eenige ligte voorwerpen, en was alzoo in *China* in gebruik 80 jaren voor de bedoelde plaats van GUYOT DE PROVINS geschreven is. De declinatie van de magneetnaald, waarvan men in *Europa* de ontdekking aan CHRISTOF COLUMBUS toeschrijft, was op hetzelfde tijdstip als het kompas in *China* bekend en wordt vermeld in een werk over de geneeskundige natuurlijke historie van KLOU-TSOUN CHY.

GRAANMARKT TE AMSTERDAM.

VRIJDAG, den 1sten Augustus.

TARWE. — Stil, alleen verkocht 127 ℔ puike Vriessche ƒ 173, bij klein gewigt.

ROGGE. — Alleen aan partij: 118 ℔ Pruiss. ƒ 140 verkocht; — 124 Ruiss ƒ 146 bij gewigt.

GARST. — Nieuwe, beter afgaande. N. Zeeuwsche winter ƒ 102; — puike oude dito ƒ 90.

HAVER. — Voer, eergisteren en gisteren bij partijen verkocht 73, 75, 77 ℔ ƒ 55, 57, 59; — heden 85, 93 fine ƒ 80, 95; — 85 dikke ƒ 70; — 77 Voer ƒ 61.

Met gunstige toestemming van Z. Exc. den Heer Opperbevelhebber dezer Vesting stelt de ondergeteekende, door een aantal Kunstliefhebbers uitgenoodigd, en aangemoedigd door den bijval dien hij mogt ondervinden, zich voor, om op aanstaanden Dingsdag in de Zaal van den Schouwburg eene TWEEDE CONCERT op het door hem zelven vervaardigd Muzijk-Instrument TERPODION te geven, zullende de te geven stukken nader bij Programma worden bekend gemaakt. De aanvang blijft ten *acht* uur bepaald.

Entree-Billetten zijn te bekomen voor 99 Cents voor Heeren en 50 Cents voor Dames aan het Logement *de Kroon* en op den dag van het Concert aan de Zaal van den Schouwburg.

F. BUSCHMANN, van *Hamburg*.

Er is *vermist* te Geertruidenberg, op den 14den Julij 1834, een zoogenaamde IJSBOOT of SCHIETSCHOUW; dezelve is kenbaar doordien er Houtpennen in de Achterdog of Ogatsplank zijn, alsmede door dien er eene zoogenaamde kat achter genoemde aan Bakboord zijde door de Zon is afgescheurd, overigens is dezelve zindelijk geteerd; behoort aan PIETER STABIJ, Arbeider aan de thans gemaakt wordende Vestingwerken te Geertruidenberg. Die dezelve teregt brengt zal eene behoorlijke belooning hebben.

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, ENZ.

Eerste Ressort, Provincie Noord-Braband. Agentschap te Breda.

PUBLIEKE AANBESTEDING VAN

REPARATIEN EN VERNIEUWINGEN,

AAN DE DOMINIALE

BOUWHOEVEN EN GEBOUWEN.

De Agent van het Domein te Breda, zal, op Maandag den 11. Augustus 1834, 's morgens ten tien ure, ten Stadhuize van Breda, en ten overstaan van den heer Burgemeester derzelve stad, publiek aan de minstinschenden Aanbesteden:

HET DOEN VAN REPARATIEN EN VERNIEUWINGEN, *aan de Dominiale Gebouwen, in het Ressort van genoemd Agentschap, met de leverantie der daartoe benoodigde Materialen, en zulks in drie afzonderlijke perceelen;* breeder bij billetten vermeld.

Het bestek en de konditien van aanbesteding, liggen ter lezing in de Koffijhuizen van *Pijfok* en *Aertgeerts*, te Breda, mitsgaders ten kantore van den Agent; zijnde bij den Opziener *J. K. Fischer*, de noodige informatien te bekomen.

BREDA, den 23. Julij 1834.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

*** De Notaris A. VAN DER POEST CLEMENT, te Fijnaart, zal, op Woensdag den 23sten Julij 1834, des voormiddags om *elf* ure, ten herberge van de Wed. *F. van Meer*, in den *Binnen Moerdijk*, ten overstaan van den heere Vrederegter van het kanton Zevenbergen, veilen en 14 dagen daarna, aldaar finaal verkoopen:

Onder de gemeente Strijen:

De TIENDEN van het Landeke van Oud-Beversoord, over 49 bunders.

De TIENDEN op den grond van den Bloerdijk, in den polder, het land van Esch, over 19 bunders.

De TIENDEN aldaar, aan den Schenkeldijk, de eerste Blok, over 17½ bunder.

Onder de gemeente 's Gravendeel:

Een HUIS en ERVE, aan het dorp 's Gravendeel; zuid *J. S. Visser*, noord *H. B. Rozendregt*.

Onder de gemeente 's Gravenmoer:

Een perceel HOOILAND, genaamd *het Vaartland*, oost *C. Lips*, zuid de Vaart, noord *J. Houthaan*, groot 5 bunders, 37 roeden, 10 ellen, in *zes* koopen.

Onder de gemeente Zevenbergen:

In *zes* perceelen een DIJK en AVELINGEN met derzelfs Beplantingen, belend noord-oost de Slikpolder, zuid-west de Noord- en Torenpolders, groot 18 bunders, *f.* 550. 's jaars opleverende.

*** De Notaris A. VAN DER POEST CLEMENT, te Fijnaart, zal, op Vrijdag den 25sten Julij 1834, des namiddags om 5 ure, ten herberge van *C. Kuijeren*, te Fijnaart, veilen en 14 dagen daarna finaal verkoopen:

Onder de gemeente Fijnaart:

Eene kapitale BOUWHOEVE, zijnde SCHUUR en verdere Gebouwen, gelegen in den polder den Ouden Fijnaart, groot 23 bunders, 53 roeden, 40 ellen, aan den anderen zijde ZAAI- en WEILAND.

Een perceel daar neven gelegen ZAAILAND aldaar, groot 2 bunders, 55 roeden.

Onder de gemeente Willemstad:

Over den Dijk, tegenover gemelde Hoeve, in den polder den Ruigenhil, 14 bunders, 48 roeden ZAAI- en WEILAND.

Op het Dorp de Fijnaart:

Eene HUIZINGE, SCHUUR, BROODBAKKERIJ en verdere ERF.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een zeer *zuinig* en ligte WAGEN OP VEEREN, geschikt voor *één* en *twee* Paarden; ter bezigtiging in *den Gouden Leeuw*, te Breda.

STOOM-JAGT

PRINSES MARIANNE

Van MIDDELBURG naar ROTTERDAM.

Augustus 1834.

Van *Middelburg.*	Van *Rotterdam.*
Dingsdag den 5, 's morg. 11½ uur	Woensdag den 6, 's morg. 4½ uur
Vrijdag » 8, » 6 »	Zaturdag » 9, » 6 »
Zondag » 10, » 7½ »	Maandag » 11, » 7½ »

BEKNOPTE HANDLEIDING TOT DE

ZWEMKUNST,

of de kunst om het Zwemmen en Duiken in korten tijd, in alle opzigten, volkomen te leeren, met 19 platen, is in alle Boekwinkels te bekomen voor 90 Cents.

BIJ BROESE EN COMP., TE BREDA,

ZIJN DE VOLGENDE BELANGRIJKE HOOGDUITSCHE WERKEN VOORHANDEN:

I. Atlas des merkwürdigsten Schlachten, Treffen und Belagerungen der alten, mittlern und neuern Zeit in 200 Blättern. Von *Fr. v. Kausler*, Major im Kön. Würtemberg. General-Quartiermeister Staab. — 1e — 6e Lieferung . . . ƒ 96,—.

II. *M. von Müller*, Vorlesungen über angewandte Taktik zum Unterrichte und zum Selbststudium 2 Theilen, mit Planen » 26,—.

III. *J. W. Busch*, Die beste wohlfeilste Feuerungsart, nach einem neuen Systeme theoretisch dargestellt, mit ausführlicher Anweisung zur practischen Anwendung . . » 7,80.

IV. *L. Blesson*, Feld-Befestigungskunst für alle Waffen. 2 Theilen . . . . » 14,—.

V. Felddienst-Reglement für die [illegible] Badischen Truppen . . . . » 8,—.

VI. Der Feldsoldat als Referent interessanter Lehr- [illegible] fäge aus der Kriegskunst, in besondere aus der Artilleriewissenschaft, und Wissenwerther, Begebenheiten aus der Kriegsgeschichte. 2 Theilen . . . . » 3,40.

VII. *Von Hann*, Felddienst der Infanterie . . . . . . » 1,—.

VIII. *J. Malter*, Leitfaden auf Märschen, Vorposten, Patrouillen, und zur Orientirung für den Unterricht in den Compagnie-Schulen . . . . » 1,40.

IX. Das Befreiungsjahr. Ein Tagebuch der Vertheidigung Hamburgs gegen das Französische Heer unter Marschall *Davoust* im Jahre 1813 . . . . » 2,—.

X. *J. G. van Hoyer*, Litteratur der Kriegswissenschaften und Kriegsgeschichte . . . . » 5,40.

XI. Geschichte des Kriegswesens. 2 Theilen . . . . » 5,60.

XII. Uebersicht der Befestigungskunst: als Leitfaden für Ausarbeitung von Heften und zur Ersparung aller Dictate in Vorträgen. 1e und 2e Heft . . . . . . » 1,80.

XIII. *Valentini*, Die Lehre vom Kriege. 4 Theilen. » 20,30.

XIV. *C. von Clausewitz*, Die Feldzüge von 1799 in Italien und der Schweiz. 2 Theilen . . . . » 11,40.

XV. *Bischoff* und *Möller*, Vergleichendes Wörterbuch der alten, mittlern und neuen Geographie. . . . . . » 10,—.

XVI. *G. D. Marbach*, Populäres Physikalisches Lexicon oder Handwörterbuch der gesammten Naturlehre für die gebildeten aus allen Ständen. Jeder Lieferung. . . . . » —,70.

XVII. Bilder Conversation-Lexicon für das Deutsche Volk. Jeder Lieferung . . . . » —,60.

XVIII. *C. J. M. v. Lacaynski*, Theorie der Aëronautik oder Mathematische Abhandlung über die Leitung der [illegible] durch Ruder, Segel und [illegible] . . . . . » [illegible]

XIX. [illegible] Anleitung aus der bekannten Polhöhe die Abweichungen der Magnetnadel zu finden » 1,80.

XX. [illegible] Lehrbuch der ebenen Trigonometrie. . . . . » 1,80.

XXI. *H. Umpfenbach*, Praktische Geometrie. 1er Theil » 6,—.

XXII. *Adam Burg*, Ausfürliche Lehrbuch der höhern Mathematik. Mit besonderen Rücksicht auf die zwecke des practischen Lebens. 2 Theilen . . . . » 12,—.

XXIII. *Joseph Salomon*, Lehrbuch der reinen Elementar-Geometrie zum öffentlichen Gebrauche und Selbstunterrichte » 3,40.

XXIV. *J. Steiner*, Die Geometrischen Konstructionen, ausgeführt mittelst der geraden Linie und eines festen Kreises » 1,20.

XXV. *Neumayer*, Die Sichersten Mittel wider Magenkrampf und Magenschwäche . . . . » 1,60.

XXVI. *Krüger-Hansen*, Die Homoeopathie und Allopathie » 4,70.

XXVII. *Leupoldt*, Über Bedeutung und Werth der Homoeopathie . . . . » —,90.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.